

Monitoringsplan Nutri-Score

Introductie

Een ongezond voedingspatroon is een belangrijke risicofactor voor het ontstaan van overgewicht en (gerelateerde) chronische aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten en diabetes type 2 [1]. Een gezond voedingspatroon draagt bij aan de preventie van chronische aandoeningen [2].

Binnen het Nationaal Preventieakkoord (NPA, onderdeel Overgewicht) is de ambitie van de deelnemende partijen, waaronder de Rijksoverheid en organisaties uit de zorg, het bedrijfsleven, gemeenten en het onderwijs, om de percentages van jeugdigen en volwassenen met overgewicht en obesitas te laten dalen [3]. Als mensen gezonde(re) voedselkeuzes maken, mede met behulp van een voedselkeuzelogo op de verpakking van voedingsmiddelen, dan zal de inname van voedingsstoffen en energie beter afgestemd zijn op hun behoeften. Daarnaast kan een voedselkeuzelogo fabrikanten aanmoedigen om de samenstelling van voedingsmiddelen te verbeteren, waardoor het aanbod van voedsel in het algemeen verbetert. Een voedselkeuzelogo kan hiermee bijdragen aan minder overgewicht.

Nederland voert Nutri-Score per 1 januari 2024 als voedselkeuzelogo in. Vanaf die datum mogen fabrikanten het logo, berekend op basis van het nieuwe algoritme, op de verpakking van voedingsmiddelen plaatsen. Het ministerie van VWS heeft het RIVM de opdracht gegeven om een monitor op te zetten om de invoering van Nutri-Score te kunnen volgen. Meer specifiek is het doel om veranderingen in de frequentie van het wel of geen gebruik van Nutri-Score en de verdeling van producten over de klassen te bepalen vanaf de invoering in Nederland. Aanvullend zullen veranderingen in de samenstelling van producten en verschuivingen in de verkoop van producten tussen de klassen van Nutri-Score in kaart gebracht worden.

Doelstellingen

De Nutri-Score monitor heeft de volgende doelstellingen:

- Bepalen van (veranderingen in) de frequentie van het wel of geen gebruik van Nutri-Score en de verdeling van producten over de klassen van Nutri-Score (van A: meest gunstige samenstelling, tot E: minst gunstige samenstelling) vanaf de invoering in Nederland (1 januari 2024).
- Bepalen van (veranderingen in) de samenstelling van producten die wel of geen Nutri-Score dragen en specifiek voor producten in de verschillende klassen van Nutri-Score vanaf de invoering in Nederland.
- Onderzoeken van het verband tussen de verschuiving van producten richting gunstiger Nutri-Score classificaties en productverbetering.
- Berekenen van (veranderingen in) de verkoop van producten die wel of geen Nutri-Score dragen en specifiek voor producten in de verschillende klassen van Nutri-Score vanaf de invoering in Nederland.
- Indien mogelijk, vergelijken van de verkoopvolumes van producten in de verschillende klassen van Nutri-Score tussen de periode van 2022 tot en met 2024 en de periode vanaf 2025, voor een selectie van de voedingsmiddelengroepen.

Methode

Dataverzameling

Voor de monitoring zijn etiketgegevens van merkproducten en gegevens over de verkoop ervan door supermarkten nodig. De dataverzameling vindt plaats via de Levensmiddelenbank en PROTOS.

Levensmiddelendatabank

Voedselproducenten kunnen hun merk(en) registreren bij Santé Publique France om het recht te verkrijgen om vanaf 1 januari 2024 Nutri-Score te gebruiken. Voorbeelden van merken zijn het huismerk van Albert Heijn en Knorr van Unilever. Fabrikanten die het logo van Nutri-Score willen gebruiken, moeten het herziene algoritme gebruiken om voor hun producten de score te berekenen [4]. Voor dranken is er het dranken algoritme [5]. Na registratie hebben zij maximaal 24 maanden de tijd om het logo op alle producten binnen alle productcategorieën van hun merk te zetten. Nederlandse fabrikanten die het logo al eerder voeren, als pilot om ervaringen op te doen, moeten op 1 juli 2024 overgestapt zijn op het herziene algoritme. Voor producten uit andere landen die Nutri-Score al langer gebruiken geldt eind 2025 als datum om overgestapt te zijn. Volgens de gebruiksvoorwaarden van Nutri-Score moeten bedrijven in Nederland die de intentie hebben om producten met een Nutri-Score op de Nederlandse markt te brengen over deze producten informatie aanleveren bij de Levensmiddelendatabank (Bijlage 1). Op de website van het Voedingscentrum is gespecificeerd dat het hierbij gaat om de Nutri-Score zoals vermeld op de verpakking en gegevens om de score te berekenen (Bijlage 2) [6]. Bedrijven kunnen de informatie automatisch (via een brondatabank, zoals de databank van GS1 Data Source, ImpactBuying B.V. (SIM), Brandbank-Nielsen of Albert Heijn) of handmatig (via een Excel- of CSV-bestand) aanleveren. In beide gevallen geldt de verplichting om bij veranderingen minimaal twee keer per jaar de informatie te updaten of opnieuw aan te leveren. Het Voedingscentrum voert in samenwerking met het ministerie van VWS gesprekken met de beheerders van de brondatabanken over het opnemen van nieuwe velden, zodat alle gegevens die relevant zijn voor de monitoring van Nutri-Score via de bestaande koppelingen in de Levensmiddelendatabank komen. De verwachting (d.d. 15 december 2023) is echter dat niet in alle brondatabanken de benodigde aanpassingen gedaan zijn per 1 januari 2024. Voor de monitoring is het essentieel dat fabrikanten na registratie direct alle gegevens aanleveren waarvoor wel velden beschikbaar zijn en de resterende gegevens zo snel mogelijk na het beschikbaar komen van de nieuwe velden alsnog aanleveren. De stand van zaken per brondatabank is op te vragen bij het Voedingscentrum of RIVM.

De brondatabanken zullen niet afdwingen (door middel van verplicht in te vullen velden) dat merkeigenaren van producten met een Nutri-Score op de Nederlandse markt daarvan alle vanuit Nederland verplicht gestelde productgegevens aanleveren. Dataleveranciers hebben namelijk te maken met verschillen in wet- en regelgeving tussen landen en producten met en zonder Nutri-Score, en willen de aanlevering van gegevens zoveel mogelijk standaardiseren. Bij het handmatig aanleveren van gegevens zijn wel controles ingebouwd door voorwaarden te stellen aan het uploaden. Denk aan foutmeldingen bij een leeg veld of wanneer een ongeldige waarde of een komma in plaats van een punt ingevoerd is.

De Levensmiddelendatabank is een databank in Nederland die beheerd wordt door het Voedingscentrum in samenwerking met het RIVM. De databank bevat uitgebreide etiketinformatie over meer dan 140.000 voedingsmiddelen. Naar schatting zijn etiketgegevens aanwezig van ongeveer 75 procent van de voedingsmiddelen die in Nederlandse supermarkten te koop zijn. Daarnaast bevat de Levensmiddelendatabank ook gegevens over het aanbod van (groot)verpakkingen bestemd voor de horeca en catering.

De gegevens komen dagelijks binnen via vijf brondatabanken, namelijk: 1) GS1 Data Source, 2) Brandbank-Nielsen, 3) ImpactBuying B.V. (SIM), 4) Albert Heijn en 5) PS in foodservice. Fabrikanten of supermarkten (in het geval van huismerken) zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van de gegevens in deze databanken en voor de juistheid en actualiteit ervan. Bij binnenkomst worden gegevens door het Voedingscentrum, grotendeels via validatieregels, op kwaliteit en compleetheid gecontroleerd en deels 'handmatig' op basis van expertview. Daarnaast bevat de

Levensmiddelendatabank gegevens op basis van crowdsourcing. Consumenten leveren de gegevens aan via de 'Kies Ik Gezond?'-app, waarna zij herhaaldelijk ieder half jaar een uitnodiging ontvangen om de actualiteit te controleren en gegevens zo nodig bij te werken. Bij binnenkomst in de Levensmiddelendatabank worden gegevens door het Voedingscentrum, grotendeels via validatieregels, op kwaliteit en compleetheid gecontroleerd en deels 'handmatig' op basis van expertview. Medio 2024 zal het RIVM in overleg met het ministerie van VWS besluiten over het meenemen van crowdsourcingproducten in de monitor. Hieronder staan de belangrijkste voor- en tegenargumenten genoemd.

Argumenten om crowdsourcingproducten niet mee te nemen:

1. De verantwoordelijkheid voor het aanleveren van gegevens ligt bij de merkeigenaren.
2. De actualiteit van de gegevens is niet goed geborgd.

Argumenten om crowdsourcingproducten wel mee te nemen:

3. Bij zo volledig mogelijke gegevens is de betrouwbaarheid van de uitkomsten het beste.
4. Merkeigenaren stimuleren om zelf juiste en actuele gegevens aan te leveren.

Een groot deel van de verplichte etiketgegevens (regeling no. 1169/2011, bekend als de *Food Information to Consumers regulation* [7]), is voor bijna alle voedingsmiddelen in de Levensmiddelendatabank beschikbaar. Een uitzondering is de netto-inhoud van producten, omdat gegevens niet op uniforme wijze aangeleverd worden. De gedeclareerde waarden voor voedingsstoffen mogen tot 20 procent, afhankelijk van de voedingsstof, afwijken van de waarden die bepaald zijn via officiële analyses (Tabel 1).

Tabel 1. Toleranties voor de vermelding van de gehalten aan koolhydraten, suiker, eiwit, vezel, (verzadigd) vet en zout op het etiket van voedingsmiddelen zonder voedings- of gezondheidsclaim.

Voedingsstof	Toleranties
Koolhydraten, suiker, eiwit en vezel	< 10 g/100 g: ± 2 g 10-40 g/100g: ± 20 % > 40 g/100 g: ± 8 g
Vet	< 10 g/100 g: $\pm 1,5$ g 10-40 g/100g: ± 20 % > 40 g/100 g: ± 8 g
Verzadigd vet	< 4 g/100 g: $\pm 0,8$ g ≥ 4 g/100 g: ± 20 %
Zout	< 1,25 g/100 g: $\pm 0,375$ g $\geq 1,25$ g/100 g: ± 20 %

De Levensmiddelendatabank gebruikt het Europees Artikel Nummer (EAN) en het Global Trade Item Number (GTIN) om individuele producten te onderscheiden. Het EAN of GTIN staat op verpakte voedingsmiddelen in de vorm van een streepjescode of barcode.

PROTOS

Het RIVM zal in samenwerking met het CBS aanvullende analyses uitvoeren, namelijk het bepalen van verkoopaantallen en/of -volumes van producten die wel of geen Nutri-Score dragen en specifiek voor producten in de verschillende klassen van Nutri-Score. Op deze manier is de impact van de invoering van Nutri-Score op de voedselkeuzes die mensen maken in beeld te brengen.

Gegevens over de verkoop van voedingsmiddelen door supermarkten zijn beschikbaar als wekelijkse transactiedata in PROTOS (Producttool Supermarkten). PROTOS wordt beheerd door het CBS. De transactiedata van supermarkten waarover het CBS beschikt omvatten ongeveer 90 procent van het

totale marktaandeel van supermarkttransacties in fysieke winkels in Nederland. In verband met vertrouwelijkheid geeft het CBS geen inzage in welke supermarkten verkoopgegevens met hen delen. Voor de definitie van supermarkt houdt het CBS de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) aan [8].

Supermarkten zijn, vanuit de wettelijke taak van het CBS om de consumentenprijsindex te berekenen, verplicht om gegevens aan te leveren over de verkoopprijs van producten. Een groot deel van de supermarkten voldoet aan deze wettelijke taak door het aanleveren van scannerdata. Dit houdt in dat zij gegevens aanleveren over onder andere het aantal verkochte producten, de omzet en een productgroep waarin het voedingsmiddel door de betreffende supermarkt is ingedeeld.

Voedingsmiddelengroepindeling en exclusiecriteria

Voedingsmiddelen waarop de verplichte voedingswaardedeclaratie (regeling no. 1169/2011, bekend als de *Food Information to Consumers regulation* [7]) van toepassing is komen in aanmerking voor een Nutri-Score. Ondanks de verplichte voedingswaardedeclaratie is het niet toegestaan om een Nutri-Score op te nemen op producten binnen de volgende groepen: baby-, sport- en dieetvoeding, maaltijdvervangers, voedingssupplementen en alcoholische dranken met meer dan 1,2% alcohol. Wel is het toegestaan om een Nutri-Score op te nemen op producten waarvoor de verplichte voedingswaardedeclaratie niet geldt, mits de voedingswaardedeclaratie aanwezig is op de verpakking. Voorbeelden hiervan zijn onbewerkte voedingsmiddelen, zoals vers fruit, verse groente, onbewerkt vlees en honing.

De voedingsmiddelengroepindeling uit de Levensmiddelendatabank (hierna 'LEDA-indeling') is de gekozen indeling voor de monitoring van Nutri-Score. Deze omvat hoofdgroepen (KIG_HFDPRODGRP_NAAM) en onderliggende subgroepen (SVV_PRODGRP_NAAM). Onder de subgroepen zijn NEVO-/VC-codes (algemeen) gedefinieerd. Verschillende specifieke producten zijn vanuit een NEVO-/VC-code algemeen (bijvoorbeeld 5401 Boerenkoolstampot) ondergebracht in een aparte NEVO-/VC-code met meer detail (bijvoorbeeld 5402 Stampot rauwe andijvie m gehaktbal en spekjes). De monitor zal zich primair richten op de bovengenoemde subgroepen (SVV_PRODGRP_NAAM) en enkel op NEVO-/VC-codes wanneer een groter detailniveau nodig is.

Het RIVM heeft een overzicht gemaakt van de LEDA-hoofdgroepen en -subgroepen met de best passende Nutri-Score categorie (op te vragen). Enkele subgroepen omvatten producten uit verschillende Nutri-Score-categorieën. In dat geval is op het niveau van NEVO-/VC-codes het best mogelijke onderscheid gemaakt. De hoofdgroepen 'Babyvoeding', 'Kruiden, zout, azijn, suiker' en 'Voedingssupplementen, dieetproducten, ...' met de onderliggende subgroepen en de specifieke subgroepen 'Alcohol' en 'Water, thee en koffie' worden niet meegenomen in de monitor. De groep 'Alcohol' bevat ook producten met minder dan 1,2% alcohol en alcoholvrije varianten.

Om verschillende redenen is de koppeling tussen de LEDA-indeling en andere indelingen van voedingsmiddelen relevant. Bijvoorbeeld voor onderzoek naar de mogelijke relatie tussen de invoering van Nutri-Score en de Nationale Aanpak Productverbetering (NAPV) (zie paragraaf 'Samenstelling') of voor het bepalen van de verkoopvolumes van producten die wel of geen Nutri-Score dragen (zie paragraaf 'Verkoopgegevens'). Daarom zijn ook de koppelingen tussen de LEDA-indeling en de NAPV- en Classification of Individual Consumption according to Purpose (COICOP)-indeling door het RIVM in kaart gebracht (op te vragen). De COICOP is een classificatie van consumptieve uitgaven die wordt beheerd door de Verenigde Naties. Deze ligt ten grondslag aan de classificaties die voor consumptieve uitgaven worden gebruikt binnen onder andere de Nationale Rekeningen, de Consumentenprijsindex en het Budgetonderzoek uitgevoerd door het CBS [9].

Uitkomstmaten

Nutri-Score

Gevoerde Nutri-Score

De Nutri-Score zoals vermeld op de verpakking van voedingsmiddelen (CPV_NUTRISCORE) is de belangrijkste variabele voor het monitoren van de invoering van het voedselkeuzelogo in Nederland. Het is belangrijk dat in de monitor, voor zover als mogelijk, alleen producten meegaan die een Nutri-Score dragen berekend volgens het herziene algoritme. Vóór 1 januari 2024 zullen er echter al scores van producten uit de pilots of andere landen die Nutri-Score al langer gebruiken binnenkomen in de Levensmiddelendatabank. Deze scores zijn berekend met het originele algoritme. Daarom zal het RIVM producten filteren op 1 januari 2024 als datum van aanlevering of laatste wijziging van de Nutri-Score (CPV_NUTRISCORE_MUTATIEDATUM). Het RIVM zal bij de interpretatie van de uitkomsten van de monitor rekening houden met het feit dat er mogelijk ook een klein deel producten met scores berekend met het originele algoritme in de datasets van 2024 en 2025 zitten. Pas eind 2025 moeten immers alle fabrikanten overgestapt zijn op de herziene algoritmen. Bovendien kan er tijd zitten tussen het moment waarop productgegevens in de Levensmiddelendatabank staan en het moment waarop het product in het schap van de supermarkt ligt.

De NVWA zou steekproefsgewijs kunnen controleren of er producten met een Nutri-Score in het schap liggen waarvan het merk niet geregistreerd is bij Santé Publique France. Ook kan de instantie nagaan of fabrikanten de Nutri-Score juist berekend hebben. Het RIVM zal met behulp van lijsten controleren of fabrikanten voor producten van de geregistreerde merken gegevens hebben aangeleverd aan de Levensmiddelendatabank. Er zal geen controle plaatsvinden of de gegevens op de verpakking van producten in de supermarkt overeenkomen met die in de Levensmiddelendatabank.

Per voedingsmiddelengroep zullen de aantallen en percentages producten met en zonder een Nutri-Score op de verpakking en de verdeling van producten over de klassen van Nutri-Score bepaald worden evenals veranderingen over de tijd. In Bijlage 3 staan de concepttabellen voor het presenteren van de uitkomsten in het eerste jaar van de invoering van Nutri-Score weergegeven.

Berekende Nutri-Score

De Levensmiddelendatabank beschikt over de functionaliteit om de Nutri-Score te berekenen (CPV_NUTRISCORE_LEDA en CPV_NUTRISCORE_LEDA_GESCHAT_JN (veld ingevuld met N)) via algoritmen die gebruik maken van de volgende gegevens die fabrikanten aanleveren:

- Gehalte aan: energie, zout, suiker, totaal vet, verzadigd vet, eiwit en vezel
- Gehalte aan groente, fruit en peulvruchten ten opzichte van het nettogewicht
- Zoetstoffen als ingrediënten (voor dranken) [7].
- Nutri-Score-categorie (generiek, rood (bewerkt) vlees, kaas, oliën/vetten/noten of dranken)

Zie Bijlage 4 (onderdeel 'voedingswaarden zoals verkocht') voor veldnamen in de Levensmiddelendatabank.

Het veld wordt automatisch ingevuld wanneer de Nutri-Score zoals vermeld op de verpakking en alle gegevens voor het berekenen van de score in de Levensmiddelendatabank beschikbaar zijn. De verwachting is dat de beschikbaarheid en kwaliteit van bovenstaande gegevens over het algemeen goed zijn door de verplichte aanlevering. Het RIVM heeft de mogelijkheid om de gegevens uit dit veld te gebruiken om te bepalen in hoeverre scores op de verpakkingen van producten, zoals aangeleverd als 'gevoerde Nutri-Scores', overeenkomen met de scores zoals berekend met de aangeleverde productgegevens. Verschillen kunnen erop duiden dat een gedeelte van de aangeleverde scores berekend is volgens het originele in plaats van het herziene algoritme.

Samenstelling

Om de relatie tussen de invoering van Nutri-Score en de samenstelling van voedingsmiddelen te onderzoeken zullen de gehalten aan energie (uit verzadigd vet), zout, verzadigd vet (t.o.v. totaal vet), suiker, vezel en eiwit als uitkomstmaten meegenomen worden in de monitor. Het algoritme biedt ruimte om zout toe te voegen zonder dat dit leidt tot een minder gunstige Nutri-Score. Op advies van de Gezondheidsraad zal expliciet gerapporteerd worden over het zoutgehalte van groente- en peulvruchtenconserven. Hetzelfde geldt voor het suikergehalte in fruit- en groenteconserven en magere zuivel. Een van de uitgangspunten is namelijk dat de invoering van Nutri-Score niet tot verslechtering van de samenstelling van producten leidt. De bovengenoemde voedingsmiddelengroepen vormen een verhoogd risico hierop.

Voor voedingsmiddelengroepen met relatief grote veranderingen in Nutri-Score classificatie (in procentpunten) tussen de verschillende monitorperioden zal ook naar de verschillende componenten van het Nutri-Score algoritme gekeken worden. Op deze manier zijn de bevindingen beter te duiden.

Vanwege verschillen tussen de voedingsmiddelengroepindeling voor de monitor Nutri-Score, en de NAPV-indeling, zullen de uitspraken rond productverbetering tussen beide monitors verschillen. De NAPV-groepen zijn toegespitst op productverbetering van de meest geconsumeerde voedingsmiddelen, waardoor de monitor NAPV veranderingen in productsamenstelling beter kan weergeven voor de betreffende voedingsmiddelengroepen. Bovendien kunnen rapportages van bijvoorbeeld brancheverenigingen over gezamenlijke afspraken en concrete activiteiten rond productverbetering, en kwalitatieve evaluaties uitgevoerd door het ministerie van VWS, een betere duiding geven aan de uitkomsten van de monitor NAPV. De monitor Nutri-Score zal daarentegen het hele productassortiment omvatten middels minder gedetailleerde voedingsmiddelengroepen en op dit niveau schattingen van productverbetering kunnen presenteren.

Verkoopgegevens

In de periode van september tot en met december 2023 voert het CBS in samenwerking met het RIVM een vooronderzoek uit naar de koppeling tussen gegevens uit de Levensmiddelendatabank en verkoopgegevens uit CBS-PROTOS. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor de activiteiten van het RIVM rond het meenemen van verkoopvolumes in de Nutri-Score monitor.

Allereerst is het doel om verkoopaantallen en/of -volumes van producten die wel of geen Nutri-Score dragen en specifiek voor producten in de verschillende klassen van Nutri-Score te bepalen. Op deze manier is een inschatting te maken van de impact van de invoering van Nutri-Score op het aankoopgedrag van mensen. Als de invoering van een (gunstige) Nutri-Score de verkoop van een vaak verkocht product bevordert, dan is de impact groter dan wanneer het een product betreft dat minder vaak verkocht wordt. In aanvulling hierop kunnen aanvullende trendanalyses (zoals interrupted time series analysis) uitgevoerd worden voor specifieke voedingsmiddelengroepen, bijvoorbeeld in samenwerking met 5.1.2e (Amsterdam UMC). De uitkomsten geven voor de betreffende voedingsmiddelengroepen een indicatie van de effecten van Nutri-Score op het aankoopgedrag van mensen.

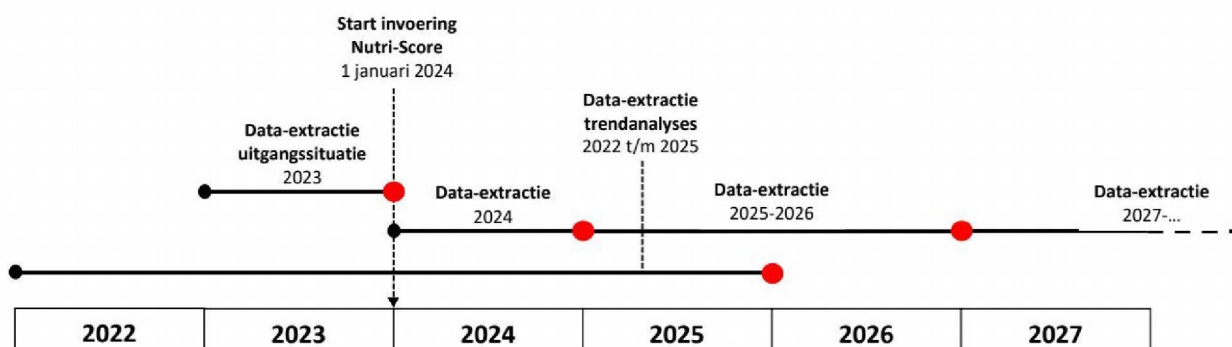
Dataextractie Levensmiddelendatabank en PROTOS

Voor het volgen van de invoering van Nutri-Score zijn data-extracties nodig. De eerste extractie op samenstelling (de uitgangssituatie) ligt vóór de officiële start van de implementatie van Nutri-Score in Nederland. Om zo goed als mogelijk te kunnen corrigeren voor de effecten van de seizoenen en gebeurtenissen in bepaalde perioden van het jaar, zoals de feest- en vakantiedagen en goede voornemens van mensen, zal de extractie (voor de uitgangssituatie) gedaan worden over de periode van ongeveer 1 januari 2023 t/m 31 december 2023.

Tijdens de looptijd van de monitor volgen de monitorperioden elkaar op. Iedere monitorperiode bestaat een half jaar (1 januari t/m 30 juni of 1 juli t/m 31 december) of een heel jaar (1 januari t/m 31 december). Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste uitkomstmaten met de monitorperioden.

- Nutri-Score: halfjaarlijks (1 januari t/m 30 juni en 1 juli t/m 31 december)
- Energie en voedingswaarden: jaarlijks (1 januari t/m 31 december)
- Verkoopvolumes: jaarlijks (1 januari t/m 31 december)

De dataextracties uit de Levensmiddelenbank volgen dit patroon. Extracties uit PROTOS zullen minstens eenmaal per jaar gedaan worden. Van ieder product zal enkel de meest recente versie meegenomen worden. Figuur 1 geeft de tijdslijn van de monitor weer.

Figuur 1. Tijdslijn monitor Nutri-Score. De rode stippen geven de momenten van dataextracties weer.

Bijlage 4 geeft een overzicht van belangrijke gegevens en corresponderende velden in de Levensmiddelenbank. In de bijlage staat de conceptaanvraag voor de dataextractie van de Levensmiddelenbank weergegeven (Bijlage 5).

Analyses

1. Voorbewerking gegevens

Voordat analyses uitgevoerd kunnen worden, zullen de gegevens verkregen vanuit de dataextractie voorbereid worden. Hieruit volgt de dataset waarop de analyses worden gedaan. Voorbewerking van gegevens kan bestaan uit de controle op en eventuele uitsluiting van producten (bijvoorbeeld duplicaten of producten met missende waarden) en de afronding van voedingsstofgehalten van producten relevant voor de analyses. Voedingsstofgehalten van producten worden, waar nodig, afgerond volgens de Europese Leidraad, overeenkomstig met de verplichte vermelding van voedingswaarden op het etiket van voedingsmiddelen (Tabel 2) [7].

Tabel 2. Afrondingsrichtsnoeren voor de voedingswaardevermelding bij de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen.

Voedingsstof	Hoeveelheid	Afronding
Zout	≥1 g/100 g of ml	tot dichtste 0,1 g
	<1 en > 0,0125 g/100 g of ml	tot dichtste 0,01 g
Totaal vet, suiker, vezel	≥10 g/100 g of ml	tot dichtste 1 g (geen decimalen)
	<10 g en > 0,5 g/100 g of ml	tot dichtste 0,1 g
Verzadigd vet	≥10 g/100 g of ml	tot dichtste 1 g (geen decimalen)
	<10 g en >0,1 g/100 g of ml	tot dichtste 0,1 g

2. Data-analyses

Met de dataset zullen analyses worden uitgevoerd op basis van aantal producten alsook gewogen voor marktvolume. Alle uitkomsten van de analyses zullen enkel op geaggregeerd niveau, binnen voedingsmiddelengroepen, inzichtelijk worden gemaakt (Bijlage 3).

2.1 Ongewogen

Allereerst zal in kaart gebracht worden wat het aandeel producten binnen voedingsmiddelengroepen is dat een Nutri-Score op de verpakking heeft. Hierbij zal ook een vergelijking worden gemaakt tussen het aandeel producten met een Nutri-Score op de verpakking in de eerste helft van 2024 met het aandeel producten met een Nutri-Score in de tweede helft van 2024. Van de producten die een Nutri-Score op de verpakking hebben, wordt per voedingsmiddelengroep de verdeling over de klassen (Nutri-Score A tot en met E) inzichtelijk gemaakt. Ook hierbij wordt de vergelijking gemaakt tussen de producten in de eerste helft van 2024 met de producten in de tweede helft van 2024.

Van de producten beschikbaar in 2023 en in 2024 zullen de mediaan en interkwartielrange van voedingsstofgehalten (energie, zout, verzadigd vet, suiker, vezel en eiwit) berekend worden.

2.2 Gewogen

Van de producten met een Nutri-Score op de verpakking zal, na koppeling met PROTOS gegevens op basis van het EAN, het verkoopvolume per Nutri-Score klasse worden berekend. Hieruit volgt de verdeling van verkoopvolumes (in kg of liter) over Nutri-Score klassen A tot en met E per voedingsmiddelengroep.

De vergelijking tussen de verdeling van producten over Nutri-Score klassen op basis van het aantal en het gewogen voor marktvolume zal inzichtelijk worden gemaakt middels figuren. Daarnaast zullen frequentieverdelingen worden gemaakt om mogelijke veranderingen binnen de Nutri-Score klassen inzichtelijk te maken. Hiervoor wordt de onderliggende, continue variabele (Nutri-Score in punten i.p.v. Nutri-Score in klassen) gebruikt.

2.3 Overige analyses

Op voorwaarde dat de gegevens toereikend zijn, zouden additionele analyses uitgevoerd kunnen worden, eventueel bij volgende monitors. Een voorbeeld hiervan zou de *interrupted time series* analyse kunnen zijn, zoals ook uitgevoerd door Hoenink et al. (2021) [10]. Dit is een methode om verschillen in de verkoop van bepaalde voedingsmiddelengroepen (bijvoorbeeld van verschillende Nutri-Score-klassen) te bekijken over de tijd. Voordat eventuele additionele analyses uitgevoerd kunnen worden, zal eerst bekeken moeten worden of de verkregen dataset hiervoor voldoende geschikt is.

Rapportage

Rapportagemomenten

2025: Publicatie uitkomsten monitor 2024

2026: Publicatie uitkomsten trendanalyses 2022-2025

2027: Publicatie uitkomsten monitor 2025-2026 inclusief vergelijking met 2024

De rapportage in de hierop volgende jaren vindt tweejaarlijks plaats.

Op te leveren producten

Het RIVM is van plan om gebruikers te bevragen en daarop de keuze voor de typen producten te maken.

Mogelijke producten:

- R-Shiny app of soortgelijk (2025, 2027,...)
- RIVM-briefrapport (2025, 2027,...)
- Nieuwsbericht voor op de website van het RIVM en eventuele andere media (2025, 2027,...)
- Korte tekst voor op de bestaande RIVM-webpagina over Nutri-Score met een link naar het product (2025, 2027,...)
- Advies over het vervolg van de monitoring (o.a. resultaten en nieuwe inzichten) (2026, 2028,...)

Uitkomsten trendanalyses 2022-2025:

- Wetenschappelijke publicatie (2026)
- Optioneel: nieuwsbericht voor op de website van het RIVM en eventuele andere media (2026)
- Optioneel: korte tekst voor op de bestaande RIVM-webpagina over Nutri-Score met een link naar het product (2026)

Concepttabellen en -figuren

In Bijlage 3 staan de concepttabellen en -figuren voor het weergeven van de frequentie van het wel of geen gebruik van Nutri-Score en de verdeling van producten over de klassen vanaf de invoering in Nederland. Aanvullend zal de samenstelling van producten weergegeven worden evenals de verkoopvolumes van producten binnen de Nutri-Score klassen.

Referenties

1. World Health Organization (WHO). *Factsheet obesity and overweight*. <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/obesity-and-overweight>. 2021.
2. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. *Overgewicht*. <https://www.vzinfo.nl/overgewicht>. 2021.
3. Het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS). *Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland*. www.nationaalpreventieakkoord.nl. 2018.
4. Rijksoverheid. *Update of the Nutri-Score algorithm*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voeding/documenten/publicaties/2022/06/29/update-of-the-nutri-score-algorithm>. 2022.
5. Rijksoverheid. *Update of the Nutri-Score algorithm for beverages - Second update report from the Scientific Committee of the Nutri-Score 2023*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voeding/documenten/rapporten/2023/03/30/second-update-report-from-the-scientific-committee-of-the-nutri-score-2023>. 2023.
6. Voedingscentrum. *Hoe kun je productgegevens aanleveren?* <https://www.voedingscentrum.nl/professionals/productaanbod-en-levensmiddelendatabank/productgegevens-aanleveren.aspx#:~:text=Via%20PS%20in%20foodservice%2C%20een,Via%20koppelingen%20met%20eigen%20databanken>.
7. Europees Parlement en de Raad, Verordening Nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten. OJ L 304, 22.11.2021, p. 18-63. 2011.
8. Centraal Bureau voor de Statistiek. *Standaard Bedrijfsindeling (SBI)*. https://sbi.cbs.nl/CBS.TypeeerModule.TypeeerServiceWebAPI/content/angular/app/#/code?sbi_code=4711. 2014.
9. Centraal Bureau voor de Statistiek. *ECOICOP-classificatie*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende-onderzoeksomschrijvingen/ecoicop-classificatie>
10. Hoenink J.C., et al., *The effect of on-shelf sugar labeling on beverage sales in the supermarket: a comparative interrupted time series analysis of a natural experiment*. Int J Behav Nutr Phys Act, 2021. 18(1): p. 49.
11. Steenbergen E en Temme EHM, *Nutri-Score as a potential incentive for food reformulation. In beoordeling*.

Bijlagen

Bijlage 1. Aanvullende voorwaarden voor het gebruik van Nutri-Score in Nederland.

BIJLAGE 9: AANVULLENDE VOORWAARDEN VOOR NEDERLAND

Met inachtneming van de Gebruiksvoorwaarden van het Logo en Bijlagen 1 tot 3, gelden de volgende aanvullende voorwaarden voor het gebruik van het Logo op het grondgebied van het Europese deel van Nederland.

Artikel 1. Toepasselijke wet- en regelgeving en bestuurlijke organisatie van het Logo in Nederland

1.1. Toepasselijk algoritme

Op het grondgebied van het Europese deel van Nederland zijn de bepalingen van "Bijlage 1-B: Specificaties van het Nieuwe Algoritme" van toepassing.

1.2 Toepasselijke nationale wet- en regelgeving

Op grond van het *Warenwetbesluit informatie levensmiddelen* kan in Nederland een voedselkeuzelogo worden aangewezen. De *Warenwetregeling aanwijzing voedselkeuzelogo* wijst Nutri-Score aan als het goedgekeurde Logo voor gebruik op het grondgebied van het Europese deel van Nederland. De bestuurlijke boetes die kunnen worden opgelegd voor oneigenlijk gebruik van het Logo, zijn geregeld in het *Warenwetbesluit bestuurlijke boeten*.

1.3 Verantwoordelijke overheidsorganisatie

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (afdeling Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie, VGP), is verantwoordelijk voor de implementatie van het Logo in Nederland en is op dit grondgebied de Regulator als bedoeld in artikel 1, onder 1.14 van de Gebruiksvoorwaarden.

Artikel 2. Voorwaarden voor het verkrijgen van het recht om het Logo in Nederland te gebruiken

2.1 Registratie

Operators die het Logo in Nederland willen gebruiken op producten die bestemd zijn om op de Nederlandse markt te brengen, dienen de procedure te volgen die beschreven staat op de website: www.nutriscorevoorbedrijven.nl. Zoals toegelicht op deze website, zijn Operators verplicht om voorafgaand aan het gebruik van het Logo ten minste:

- te voldoen aan de registratieplicht op de website van Santé Publique France: https://www.demarches-simplifiees.fr/commencer/ns_international_registration_procedure; en
- de productinformatie van hun Bronproducten opnemen in LEDA (de Levensmiddelendatabank) op <https://www.levensmiddelendatabank.nl> en deze informatie actualiseren zodra de samenstelling van deze producten wordt aangepast.

2.2 Geen overgangstermijn

Op grond van artikel 6.12 van de Gebruiksvoorwaarden kunnen Operators gedurende twee jaar kiezen of zij gebruik maken van het oorspronkelijke algoritme of het geactualiseerde algoritme. Omdat het Logo pas na 1 januari 2024 in Nederland van toepassing is, bestaat er geen noodzaak voor een overgangstermijn. Operators zijn verplicht om het geactualiseerde algoritme te gebruiken.

Artikel 3. Aanvullende voorwaarden voor het gebruik van het Logo

De Operator kan zijn eigen tools creëren om het Nutri-Score systeem te promoten. In dit geval draagt de Operator de volledige verantwoordelijkheid voor de verificatie van de juridische houdbaarheid van verklaringen, campagnes en slogans ter promotie van het Nutri-Score-systeem.

Noch het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, noch het Voedingscentrum, noch enige andere overheidsinstantie, kan verantwoordelijk worden gehouden voor de juridische gevolgen van de activiteiten van de Operator met betrekking tot de commerciële promotie van het Nutri-Score systeem.

Artikel 4. Bevoegde autoriteit

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft het recht om bij overtreding door de Operator van enige bepaling van de Gebruiksvoorwaarden de in artikel 5 van deze Bijlage genoemde maatregelen toe te passen. Deze maatregelen of interventies worden uitgevoerd door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Artikel 5. Interventies

De interventies die kunnen worden toegepast zijn onder andere:

- een verzoek tot het nemen van corrigerende maatregelen;
- een schriftelijke waarschuwing; en
- het opleggen van een bestuurlijke boete op grond van het Warenwetbesluit bestuurlijke boeten.

Bijlage 2. Overzicht van verplichte etiketgegevens en levering van gegevens aan de Levensmiddelenbank via brondatabanken en door individuele bedrijven voor producten met een Nutri-Score op de verpakking.

	Verplicht etiketgegevens*	Automatische aanlevering via brondatabank	Handmatige aanlevering via Excel- of CSV-bestand
Merk		X	X
Productnaam (naam zoals zichtbaar voor de consument)	X	X	X
Productgroep (vanuit eigen systematiek)		X	X
EAN (of GTIN)		X	X
Identificer (alleen bij dubbele EANs)		?	X/-
Voedingswaarde-aanduiding (per 100 g of 100 ml)		X	X
Energie (kJ/100 g of ml)	X	X	X
Energie (kcal/100 g of ml)	X	X	X
Vet (g/100 g of ml)[#]	X	X	X
Verzadigd vet (g/100 g of ml)[#]	X	X	X
Koolhydraten (g/100 g of ml)[#]	X	X	X
Suiker (g/100 g/ml)[#]	X	X	X
Eiwit (g/100 g/ml)[#]	X	X	X
Zout (g/100 g/ml)[#]	X	X	X
Vezel (g/100 g/ml)[#]		X	X
Nutri-Score groente, fruit en peulvruchten klasse (<40%, 40-60%, 60-80%, >80%)		X	X
Voedingswaardedeclaratie (bereid of onbereid)		X	X
Nutri-Score (A, B, C, D of E)		X	X
Nutri-Score productgroep (generiek, rood (bewerkt) vlees, kaas, oliën/vetten/noten of dranken)		X	X
Nutri-Score zoetstoffen (ja of nee)		X	X
Netto-inhoud (of uitlekgewicht)	X	X	X
Netto-inhoud aanduiding (g of ml)		X	X
Ingrediënten	X	X	X
Bereidingsinstructie[§]		X/-	X/-
Portie		X/-	X/-
Portie aanduiding (g of ml)		X/-	X/-

* Verplicht etiketgegeven volgens regeling no. 1169/2011. In de Levensmiddelenbank komen voedingswaardedeclaraties van de bereide samenstelling en/of de onbereide samenstelling binnen. De onbereide samenstelling is meestal gelijk aan de samenstelling zoals verkocht.

[#] Volgens regeling no. 1169/2011 aan te leveren in grammen. In de Levensmiddelenbank komen gegevens in g/100 g binnen.

[§] Van toepassing op producten waarbij de voedingswaardedeclaratie geldt voor de bereide samenstelling.

Bijlage 3. Concepttabellen en -figuren monitor Nutri-Score

Tabel X. Aantallen producten met een Nutri-Score als voedselkeuzelogo.

Voedingsmiddelengroep	Aantallen producten										Verandering (procentpunt)	
	Jan-jun 2024					Jul-dec 2024					tussen 1 ^e en 2 ^e helft van 2024	
	Totaal	Ja [*] (n)	Nee [#] (n)	Ja [*] (%)	Nee [#] (%)	Totaal	Ja [*] (n)	Nee [#] (n)	Ja [*] (%)	Nee [#] (%)	Ja [*]	Nee [#]

^{*} Nutri-Score op verpakking. [#] Geen Nutri-Score op verpakking.

Tabel X. Verdeling van producten over de klassen van Nutri-Score (van A: meest gunstige samenstelling tot E: minst gunstige samenstelling).

Voedingsmiddelengroep	Verdeling van producten over de klassen van Nutri-Score (%)												Verandering (procentpunt)				
	Jan-jun 2024						Jul-dec 2024						tussen 1 ^e en 2 ^e helft van 2024				
	n	A	B	C	D	E	n	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E

Tabel X. Vergelijking tussen Nutri-Score op verpakking en berekende Nutri-Score*.

Voedingsmiddelengroep	Verdeling van producten over de klassen van Nutri-Score (jul-dec 2024, in %)											Verschil (procentpunt) tussen verpakking en berekend					
	Op verpakking					Berekend*											
	n	A	B	C	D	E	n	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E

* Nutri-Score berekend op basis van productinformatie aangeleverd door fabrikanten.

Tabel X. Mediaan en interkwartielafstand (IKA) voor energie en voedingswaarden.

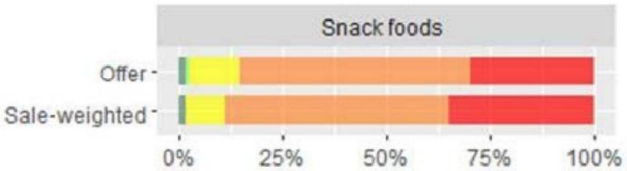
Voedings- middelen- groep	N		Energiegehalte (kJ/100 g)		Zoutgehalte (g/100 g)		Verzadigd vetgehalte (g/100 g)		Suikergehalte (g/100 g)		Vezelgehalte (g/100 g)		Eiwitgehalte (g/100 g)	
			Mediaan (IKA)		Mediaan (IKA)		Mediaan (IKA)		Mediaan (IKA)		Mediaan (IKA)		Mediaan (IKA)	
	20	20	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
	23	24												

Tabel X. Verkoopvolumes gekoppelde producten in liters product

		verkoopvolumes											
		totaal	A	B	C	D	E	totaal	A	B	C	D	E
Voedingsmiddelen ­ groep	n*	volume (kg of liter)						%					

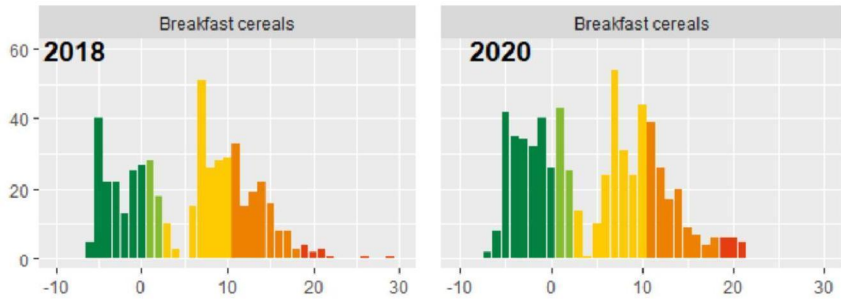
* Aantal gekoppelde producten.

Figuur om de verschillen tussen verdeling over klassen o.b.v. aantallen en verkoopvolumes weer te geven. Ook te gebruiken om verandering over de tijd in gevoerde Nutri-Score weer te geven.

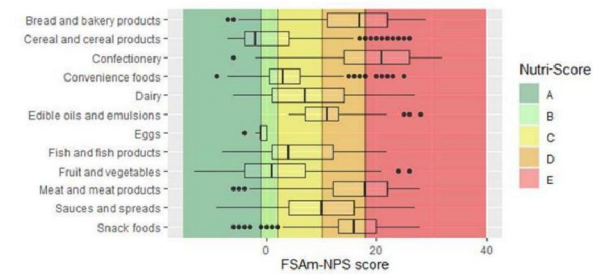

Afhankelijk van de doelgroep zijn ook de onderstaande figuren te gebruiken.

Frequentietabellen om groepen met grote veranderingen/opvallende bevindingen uit te lichten. Zie voorbeeld uit onderzoek Nutri-Score hieronder [11]. Eventueel 1 balk per kleur.

Figuur X. Frequentieverdeling

Bijlage 4a. Overzicht belangrijke gegevens en corresponderende velden in de Levensmiddelen databank voor de uitvoer van de monitor.

	Veld in LEDA
Algemeen	
• Productnaam	PDT_OMSCHRIJVING_PRODUCTNIVEAU
• Productomschrijving	CPV_OMSCHRIJVING_PRODUCTNIVEAU
• Naam merkeigenaar	RLE_BEDRIJFSNAAM
• EAN/GTIN	PDT_EANCODE
• Identifier	??
• KIG-indeling	KIG_HFDPRODGRP_NAAM, KIG_SPP_NUMMER, KIG_SPP_OMSCHRIJVING KIG_SUBPRODGRP_NAAM
• LEDA-indeling	SVV_HFDPRODGRP_NAAM, SVV_PRODGRP_NUMMER, SVV_PRODGRP_NAAM
• NEVO-/VC-code algemeen	PDT_NEVOCODE_GLOBAAL / PDT_VCCODE_GLOBAAL
• NEVO-/VC-code detail	PDT_NEVOCODE_PRECIES / PDT_VCCODE_PRECIES (via pdt_id_precies)
• NAPV-productgroep	NAPV_prdgrpcode , NAPV_omschrijving
Voedingswaarden (zoals verkocht)	
• Voedingswaardedeclaratie (bereid/onbereid)	CPV_BEREID_ONBEREID
• Energie (kJ/100 g of ml)	ENERGIEWAARDEINKCAL_KJ + VOEDINGSWAARDE_PER
• Energie (kcal/100 g of ml)	ENERGIEWAARDEINKJ_KCal + VOEDINGSWAARDE_PER
• Vet (g/100 g of ml)	VETTOTAAL_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Verzadigd vet (g/100 g of ml)	VETVERZADIGD_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Koolhydraten (g/100 g of ml)	KOOLHYDRATEN_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Suiker (g/100 g of ml)	MONOENDISACCHARIDEN_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Eiwit (g/100 g of ml)	EIWITTOTAAL_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Zout (g/100 g of ml)	ZOUT_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Vezel (g/100 g of ml)	VOEDINGSVEZEL_G + VOEDINGSWAARDE_PER
• Groente, fruit, peulvruchten (t.o.v. nettogewicht, %) <i>(aangeleverd)</i>	??
• Ingrediënten	CPV_INGREDIENTTEKST (_trimmed)
• Netto-inhoud (g of ml)	NETTO_INHOUD_DERIVED + EENHEID_NETTO_INHOUD_DERIVED
• Uitlekgewicht (g of ml)	UITLEKGEWICHT_DERIVED + EENHEID_UITLEKGEWICHT_DERIVED
• Verpakkingsmaat	ETIKETVERPAKKINGSMAAT_DERIVED
• Portie	PORTIE_DERIVED
• Aantal porties per verpakking	AANTAL_PORTIES_PER_VERPAKKING
• Bereidingsinstructie	CPV_BEREIDINGSINSTRUCTIE

Nutri-Score	
• Nutri-Score op verpakking (A, B, C, D of E)	CPV_NUTRISCORE
• Datum van laatste mutatie Nutri-Score op verpakking	CPV_NUTRISCORE_MUTATIEDATUM
• Nutri-Score categorie (generiek, rood (bewerkt) vlees, kaas, oliën/vetten/noten of dranken) (aangeleverd)	NPP_NAAM + NPP_ID_MERKPRODUCT
• Nutri-Score categorie (generiek, rood (bewerkt) vlees, kaas, oliën/vetten/noten of dranken) (geschat o.b.v. NEVO-/VC-code)	NPP_NAAM + NPP_ID_GENERIEK_PRODUCT + NPP_ID_SVVGROEP_MDT + NPP_ID_SVVGROEP_GDT
• Groente, fruit, peulvruchten-klasse (t.o.v. nettogewicht, %) (aangeleverd)	GKE omschrijving + GKE_ID_MERKPRODUCT
• Groente, fruit, peulvruchten-klasse (t.o.v. nettogewicht, %) (geschat o.b.v. NEVO-/VC-code)	GKE omschrijving + GKE_ID_GENERIEK_PRODUCT + GKE_ID_SVVGROEP_MDT + GKE_ID_SVVGROEP_GDT
• Nutri-Score zoetstoffen (ja/nee)	<i>Nog niet beschikbaar</i>
• Nutri-Score geschat of berekend (A, B, C, D of E)	CPV_NUTRISCORE_LEDA
• Nutri-Score geschat (ja of nee)	CPV_NUTRISCORE_LEDA_GESCHAT_JN (J= geschat, N = berekend)
• Laatste mutatie (datum) Nutri-Score geschat of berekend	CPV_NUTRISCORE_LEDA_DATUMTIJD
• Informatie over opbouw berekende Nutri-Score	logtekst as nutriscore_logtekst (zie voorbeeld in Bijlage 4b)

Bijlage 4b. Voorbeeld logtekst

Score 18 in groep 'Generiek' (default) bij grenzen A<1>=B<3>=C<11>=D<19>=E 14 voor Zout (product-waarde 2,9 ligt tussen 2,8 en 3) 5 voor Energiewaarde in kJ (product-waarde 1994 ligt tussen 1675 en 2010) 1 voor Vetzuren verzadigd (product-waarde 1,7 ligt tussen 1 en 2) 0 voor Groente, Fruit, Peulvruchten (nevo-waarde <40%) 0 voor Mono- en disacchariden (product-waarde 1,2 ligt tussen 0 en 3,4) -2 voor Voedingsvezel (product-waarde 4,2 ligt tussen 4,1 en 5,2) Niet meetellen: -1 voor Eiwit totaal (product-waarde 3,5 ligt tussen 2,4 en 4,8), want het totaal van de contrapunten (20) is hoger dan 11

Bijlage 5. Conceptaanvraag dataextractie Levensmiddelendatabank

Datum aanvraag	13-11-2023
Naam aanvrager	5 1 2e
Projectnummer	[INVULLEN]
Omschrijving	Monitor Nutri-Score
Opleverdatum	31-12-2023
Datum extractie - Periode/datum - Specificatie	- Periode - 22-12-2022 t/m 21-12-2023
Type artikelen	Merkartikelen
Groothandel/supplementen	Nee (excluderen)
Geblokkeerde producten - Pdt - Cpv	Nee (excluderen) Nee (excluderen)
Akkoord publicatie KIG-app	Nee (niet vereist)
Alleen producten die actief zijn op moment van extractie?	Nee (niet vereist)
Aanvullende extractie van voedingswaardesets doen (j/n)	Ja
Locatie extractie	[INVULLEN]